

การบริหารจัดการ และป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5)
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
**Management and Protection Against Small Particles up to 2.5 Microns
(PM 2.5) of the Local Government Organization in the Area Mueang
Khon Kaen District Khon Kaen Province**

ศราวุธ อุ่นเรือน และ พัฒนพงศ์ โตภาคงาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Sarawoot Ounruaen and Pattanapong Toparkngarm
Khon Kaen University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: PATTTO@KKU.AC.TH

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ และป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชาชนในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 397 คน และ 2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด 18 แห่ง แห่งละ 12 คน จำนวน 216 คน เพื่อทราบผลการบริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การดำเนินการต้องมีความพร้อม และให้ความตระหนักความสำคัญการแก้ไขปัญหา และองค์กรต้องมีความคล่องตัวในด้านงบประมาณ ด้านบริหารและด้านบุคลากร ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่รอการสั่งการส่วนกลางที่อาจส่งผลกระทบหรือความเสียหายที่สะสมในระยะยาว 2) การส่งเสริม จะต้องมีการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึก และความตระหนักแก่ประชาชนเพื่อช่วยการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมในระยะสั้น และระยะยาว การส่งเสริมให้ความรู้แก่ชุมชน เพื่อเป็นเครือข่ายร่วมกันวางแผนแนวทางแก้ไข และป้องกันปัญหา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน 3) การประสาน มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ตลอดจนประสานการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างท้องถิ่นในเขตจังหวัด ในลักษณะของการร่วมคิดร่วมรับผลประโยชน์ โดยไม่ให้เกิดการสนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของหรือ

* วันที่รับบทความ: 20 เมษายน 2564; วันแก้ไขบทความ 2 พฤษภาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 4 พฤษภาคม 2564

Received: April 20, 2021; Revised: May 2, 2021; Accepted: May 4, 2021

การดำเนินการแทน และ 4) การสนับสนุน ควรให้การสนับสนุนงบประมาณให้แก่ชุมชนหรือหมู่บ้านกรณีเกิดปัญหาเร่งด่วนและจัดตั้งงบประมาณในกรณีเร่งด่วนหรือไม่สามารถดำเนินการเองได้เพราะหากไม่ดำเนินการอาจเกิดความเสียหายต่อประชาชน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, ป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน,องค์กรปกครองส่วนถิ่น

Abstracts

This research had the objective to study the management and protection of particles up to the size of 2.5 microns (PM 2.5) by the local administrative organizations (LAO) In Muang District, Khon Kaen Province. Data were collected from 397 residents in the area of jurisdiction of the LAO and key informants, including senior administrators and relevant staff, such as the Chief Executive Officer of the LAO or deputy, the Municipal Clerk, Chief of the Health and Environment Section, Chief of the Sanitation Section totalling 12 persons for each LAO in Muang District, or 216 key informants. Performance was evaluated by skill in implementation, support, coordination, and encouragement.

This study had the following findings: 1) Most of the respondents in both groups agreed that the LAO need to have the readiness and determination to address the problem; the LAO needs flexibility in budgeting, administration and human resource management in order to solve problems in a timely way without the need to wait for central approval. 2) Most respondents in both groups agreed that the LAO need to motivate people in the locality to be more concerned about solving environmental problems. 3) Most of the respondents in both groups agreed that the LAO coordinate and collaborate well with each other and with other agencies in the province and neighboring provinces. The opinion was that the LAO collaborated for the public good and not for personal benefit. 4) Respondents in both groups agreed that the LAO should allocate budget for ad hoc support to communities facing urgent problems, as that will help address short- and long-term problems, and support network strengthening of the community.

Keywords: Management; Protection Against Small Particles Up To 2.5 Microns; local administrative organization

บทนำ

ปัจจุบันมลพิษทางอากาศ อันเนื่องมาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) เป็นปัญหาที่รัฐบาลให้ความสำคัญการแก้ไขปัญหาดังกล่าวภายใต้หน้าที่หลักการจัดการบริหารสาธารณะ โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ด้านยุทธศาสตร์ที่ 4 ให้ความสำคัญการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยจะเห็นได้จากเป้าหมายที่ 3 สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีลดมลพิษ และลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ ตัวชี้วัด 3.3 คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤติหมอกควันได้รับการแก้ไขและมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

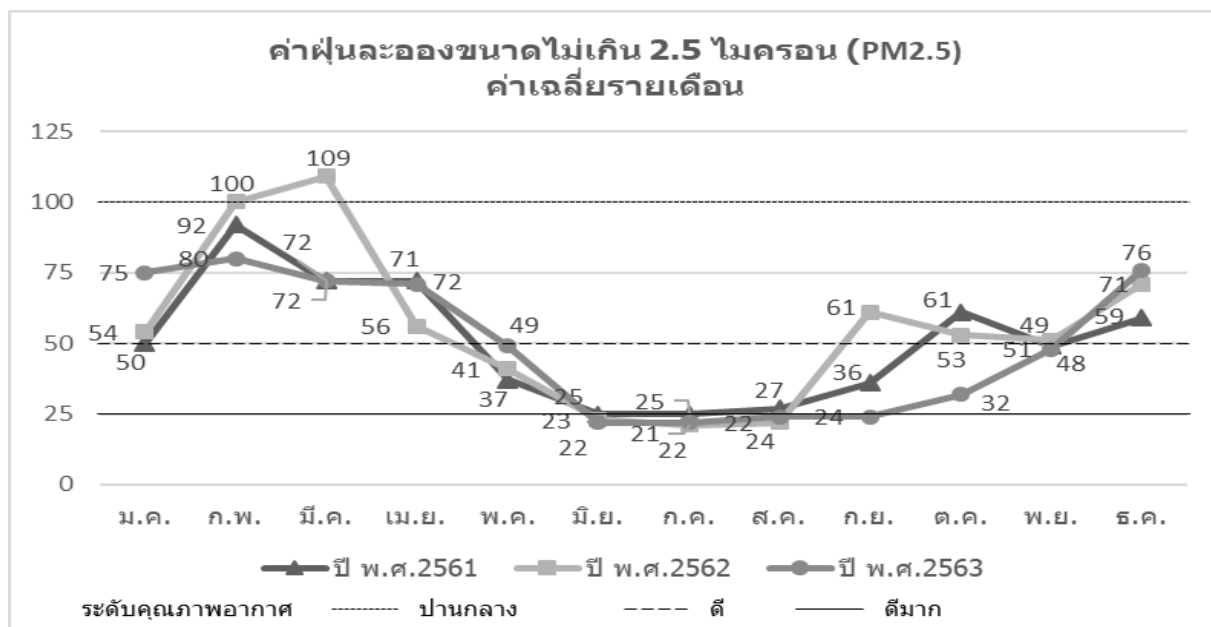
แก้ไขปัญหาวิกฤตหมอกควันไฟป่าวิกฤตหมอกควันไฟป่า โดยส่งเสริมทุกภาคส่วนเข้าร่วมดำเนินการอย่างต่อเนื่องและความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยกระดับการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาให้มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด พร้อมการส่งเสริมพัฒนาคน โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ ความตระหนัก และจิตสำนึกของประชาชนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น การแก้ไขประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนต้องเป็นการทำงานแบบพหุภาคี ระหว่างรัฐ เอกชน ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับประเทศไทยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ให้ความสำคัญกับการบริหารส่วนท้องถิ่นไว้ในมาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ตามมาตรา 283 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงาน บุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดบทบาท อำนาจ และหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหามลพิษทางอากาศ (PM 2.5) ซึ่งในการบริการสาธารณะที่กล่าวมาข้างต้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อค่อยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ของตน และส่งผลกระทบต่อประชาชนในเขตท้องถิ่นตนเอง บทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน

จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานที่ประสบปัญหามลพิษจากฝุ่นละออง PM 2.5 โดยจากผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศสถานีตรวจวัดในเขตพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่ามีปริมาณค่ามลพิษจากฝุ่นละออง PM 2.5 โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 109 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ดังแสดงจากภาพที่ 1 อันเกิดจากสาเหตุหลักจากหมอกควันจากการเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม และการขนส่ง ส่วนใหญ่มาจากการเผาในที่โล่งผลผลิตทางการเกษตร 54% รองลงมาคือ อุตสาหกรรมการผลิต 17% การขนส่ง 13% การผลิตไฟฟ้า 9% และที่อยู่อาศัย 1% ช่วงเดือนพฤศจิกายน – เดือนมีนาคมของทุกปีเมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มของการเกิดหมอกควันในภาคอีสานมีแนวโน้มที่สูงขึ้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2561 : 154)

แผนภาพที่ 1 ข้อมูลแสดงรวมค่าฝุ่นละออง PM 2.5 ในจังหวัดขอนแก่น แยกเป็นค่าเฉลี่ยค่าฝุ่นละออง (PM2.5) ปี พ.ศ. 2561 – 2563 ดังนี้

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (2562 : ออนไลน์)

ประเทศไทยกำหนดดัชนีคุณภาพอากาศ แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ตั้งแต่ 0 ถึง 201 ขึ้นไป ซึ่งแต่ละระดับ สัญลักษณ์เปรียบเทียบกับระดับของผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย โดยดัชนีคุณภาพอากาศ 100 จะมีค่าเทียบเท่ามาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป 24 ชั่วโมง เป็นดัชนีบ่งชี้ความเสี่ยงต่อสุขภาพ หากดัชนีคุณภาพอากาศมีค่าสูงเกินกว่า 100 แสดงว่าค่าความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศมีค่าเกินมาตรฐาน และคุณภาพอากาศในวันนั้นจะเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนทั่วไปดังแสดงตารางที่ 1 แสดงให้เห็นความมลพิษทางอากาศฝุ่นละออง PM 2.5 ในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่นอยู่ในเกณฑ์มีผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน ถึงแม้ว่าจังหวัดขอนแก่นจัดทำแผนการดำเนินการแก้ไขการแผ่กระจายและป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ดังแสดงตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าขาดแผนการบริหารจัดการคุณภาพอากาศที่ดี ขาดการบริหารจัดการในพื้นที่ และขาดระบบการแผ่กระจายภาพอากาศ และป้องกันระดับมลพิษ โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จึงทำให้มีแนวโน้มของระดับมลพิษที่สูงขึ้น

ตารางที่ 1 เกณฑ์ของดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย

AQI	ความหมาย	สีที่ใช้	คำอธิบาย
0-25	คุณภาพอากาศ ดีมาก	ฟ้า	คุณภาพอากาศดีมาก เหมาะสำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง และการท่องเที่ยว
26-50	คุณภาพอากาศ ดี	เขียว	คุณภาพอากาศดี เหมาะสำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง และการท่องเที่ยวได้ตามปกติ
51-100	คุณภาพอากาศ ปานกลาง	เหลือง	ประชาชนทั่วไป : สามารถทำกิจกรรมกลางแจ้งได้ตามปกติ ผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ : หากมีอาการเบื้องต้น เช่น ไอ หายใจลำบาก ระคายเคืองตา ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง
101-200	เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ	ส้ม	ประชาชนทั่วไป : ควรเฝ้าระวังสุขภาพ ถ้ามีอาการเบื้องต้น เช่น ไอ หายใจลำบาก ระคายเคืองตา ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น ผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ : ควรลดระยะเวลาการทำกิจกรรมกลางแจ้ง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น ถ้ามีอาการทางสุขภาพ เช่น ไอ หายใจลำบาก ตาอักเสบ แน่นหน้าอก ปวดศีรษะ หัวใจเต้นไม่เป็นปกติ คลื่นไส้ อ่อนเพลีย ควรปรึกษาแพทย์
201 ขึ้นไป	มีผลกระทบต่อสุขภาพ	แดง	ทุกคนควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้งหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีมลพิษทางอากาศสูง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเองหากมีความจำเป็น หากมีอาการทางสุขภาพควรปรึกษาแพทย์

หมายเหตุ: AQI - air quality index ดัชนีคุณภาพอากาศ

จากปัญหาข้างต้นที่เกิดขึ้นพบว่าตัวเลขมลพิษทางอากาศค่าฝุ่นละออง PM 2.5 มลพิษทางอากาศยังไม่ลดลง ดังนั้น การแก้ไขปัญหาจะประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะชุมชน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะภาครัฐมีบทบาทหน้าที่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น ต้องมีความเข้าใจหลักการบริหารจัดการที่ถูกต้อง บริหารงานภาครัฐแนวใหม่ ภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐและยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่เป็น

รูปธรรม มีแนวทางในการบริหารจัดการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน ลดการควบคุมจากส่วนกลาง และเพิ่มอิสระในการบริหารให้แก่หน่วยงานต่างๆ โดยการกำหนดการวัด และการให้รางวัลแก่ผลการดำเนินงานทั้งในระดับองค์กร และระดับบุคคล การสร้างระบบสนับสนุนทั้งในด้าน การเปิดกว้างต่อแนวคิดในเรื่องของการแข่งขันทั้งการแข่งขันระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน และระหว่าง หน่วยงานของรัฐกับหน่วยงานของภาคเอกชน ในขณะเดียวกันภาครัฐก็หันมาทบทวนตัวเองว่าสิ่งใดควรทำเอง และสิ่งใดควรปล่อยให้เอกชนร่วมช่วยมีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหามลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ด้วยเหตุดังกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัย จึงเล็งเห็นความเดือดร้อนของประชาชนจากสภาพมลพิษทางอากาศซึ่งจำเป็นต้องศึกษาการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นว่ามีการบริหารจัดการ และป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน อย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อทราบผลการบริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน และการดำเนินงานแก้ไขปัญหา อุปสรรค ผลกระทบด้านต่าง ๆ โดยจะได้นำข้อมูลครั้งนี้ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขพัฒนากลไก ในการตัดสินใจให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน และเป็นแผนเชิงรุกในรูปแบบของระบบเฝ้าระวังป้องกันฝุ่นละอองและคุณภาพอากาศสำหรับชุมชน อีกทั้ง ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น และอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ และการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบเชิงปริมาณ ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และระบบค้นทางอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ และการแก้ไขมลพิษทางอากาศฝุ่นละอองขนาดเล็ก ไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) โดยกำหนดพื้นที่ดำเนินการการศึกษา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น และรวมถึงการลงพื้นที่ใช้แบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายการวิจัย โดยมีรายละเอียดสรุปดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยครั้งนี้ เลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อเก็บแบบสอบถาม ได้แก่ ประชาชนในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 422,657 คน โดยสุ่มแบบชั้นภูมิ และสุ่มแบบง่ายไม่ใส่คืน และเก็บแบบสอบถามจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 397 คน ใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane,1967)

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 18 แห่ง แห่งละ 12 คน รวมจำนวนทั้งหมด 216 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) คำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร คือ ประชาชนในเขตท้องที่อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อใช้ประเมินการดำเนินงานความร่วมมือในการบริหารจัดการ และการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1.1 ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

2.1.2 ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกินค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นลักษณะคำถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert,1967 อ้างใน สีน พันธ์พิณิจ,2549 น.152-154) จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือการดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน จำนวน 17 ข้อ

2.2 แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2.2.1 ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

2.2.2 ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการบริหารจัดการ และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นลักษณะคำถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแนวความคิดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967 อ้างถึงใน สีน พันธุ์พินิจ, 2549) จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือการดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน จำนวน 12 ข้อ

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงาน ทำหนังสือราชการจัดส่งแบบสอบถามจากวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 18 แห่ง แห่งละ 12 ชุด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 397 ชุดไปแจกตัวแทนผู้วิจัย โดยอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในการตอบแบบสอบถามก่อน และลงมือตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดนำมาตรวจสอบความถูกต้องและคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ของข้อมูล ไปตรวจให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ และทำการวิเคราะห์ต่อไป

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเรียบร้อยแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติการใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร คือประชาชนในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ได้แก่ เพศ อายุ และภาคการศึกษา

4.2 ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการ และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และแปรผลโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปล

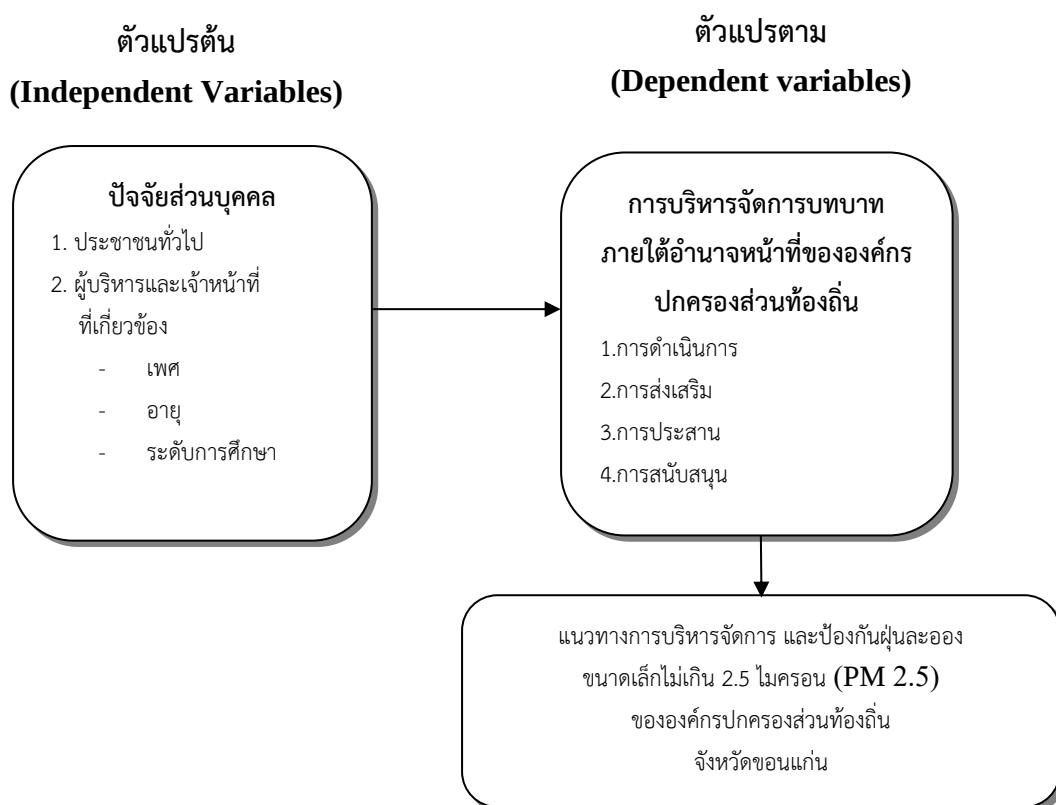
เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนค่า (Rating Scale) เป็นลักษณะคำถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

4.4 ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และแปรผลโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปล เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนค่า (Rating Scale) เป็นลักษณะคำถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแนวความคิดของลิเคิร์ต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการบริหารจัดการ และป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและค่าร้อยละของประชาชนตอบแบบสอบถาม เพศชาย 207 คน เพศหญิง 190 คน รวมทั้งหมด 397 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.14 อายุ 26 - 30 ปี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 41.06 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.88

2. ผลการวิเคราะห์แสดงข้อมูลตอบแบบสอบถามประชากรและกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และแนวทางการแก้ไขปัญหาหมอกพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ของการบริหารจัดการบพทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

2.1 ประชาชนและกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองเห็นแสดงความคิดเห็นว่าเมื่อพิจารณาการดำเนินการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มีความพร้อม และให้ความตระหนักความสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยรวมอยู่ระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.77)

2.2 ประชาชนและกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองเห็นแสดงความคิดเห็นว่าเมื่อพิจารณาการส่งเสริม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มีการส่งเสริมสร้างจิตสำนึกและตระหนักแก่ประชาชน เพื่อช่วยการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมในระยะสั้น และระยะยาว โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.28)

2.3 ประชาชนและกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองเห็นแสดงความคิดเห็นว่าเมื่อพิจารณา เมื่อพิจารณาการประสานงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.17)

2.4 ประชาชนและกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองเห็นแสดงความคิดเห็นว่าเมื่อพิจารณาการสนับสนุน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มีการสนับสนุนงบประมาณให้แก่ชุมชนหรือหมู่บ้านกรณีเกิดปัญหาเร่งด่วน และหากไม่ดำเนินการจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประชาชนในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.21)

สรุปผลการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชน จำนวน 397 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุ 26 - 30 ปี จบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 41.06 และอาชีพพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 50.88 ความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่มองเห็นว่าการบริหารจัดการบพทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ 1) การดำเนินการ พบว่า อยู่ใน

ระดับน้อย ค่าเฉลี่ย = 2.77 2) การส่งเสริม พบว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 2.28 3) การประสาน พบว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 2.17 และ 4) การสนับสนุน พบว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 2.21 ดังนั้น ความคิดเห็นของประชาชนเห็นควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แก้ไขปัญหา PM 2.5 จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญคือ การดำเนินการ รองลงมาคือ การส่งเสริมการสนับสนุน และการประสาน

3. ผลการวิเคราะห์แสดงจำนวนและคำร้อยละผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ตอบแบบสอบถาม เพศชาย 119 คน เพศหญิง 97 คนรวมทั้งหมด 216 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.09 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 35.19 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 96.57

4. ผลการวิเคราะห์แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และแนวทางป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

4.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) พบว่าเมื่อพิจารณาการดำเนินการ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมองเห็นว่า การแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิผล องค์กรต้องมีความคล่องตัวในด้านงบประมาณ ด้านบริหาร และด้านบุคลากร ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่รอการสั่งการส่วนกลาง อาจส่งผลกระทบหรือความเสียหายที่สะสมในระยะยาว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.47)

4.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) พบว่าเมื่อพิจารณาการส่งเสริม ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมองเห็นว่าการส่งเสริมให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อเป็นเครือข่ายร่วมกันวางแผนแนวทางแก้ไข และป้องกันปัญหา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50)

4.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) พบว่าเมื่อพิจารณาการประสาน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมองเห็นว่าบทบาทการประสานงานระหว่างส่วนราชการอื่น ๆ หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ตลอดจนประสานการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างท้องถิ่นในเขตจังหวัด ในลักษณะของการร่วมคิดร่วมรับผลประโยชน์ โดยไม่ให้การสนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของหรือการดำเนินการแทน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.44)

4.4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) พบว่าเมื่อพิจารณาการสนับสนุน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมองเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องให้สนับสนุนงบประมาณให้แก่ภาคเอกชน หรือชุมชนเฉพาะกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากเป็นงานที่ต้องใช้เทคนิควิชาการสูง ความรู้ ความสามารถ

เชี่ยวชาญเฉพาะ สามารถดำเนินการได้ดีกว่าภาครัฐและการสนับสนุนนั้นก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.54)

สรุปผลการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผลวิจัยพบว่า จำนวน 216 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุ 31 – 40 ปี อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 35.19 และร้อยละ 96.57 การบริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิผล และยั่งยืน จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ 1) การดำเนินการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.47 2) การส่งเสริม พบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.50 3) การประสาน พบว่า อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย = 4.44 และ 4) การสนับสนุน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย = 4.54 ดังนั้น ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แก้ไขปัญหา PM 2.5 จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือการสนับสนุน รองลงมาคือ การส่งเสริม การดำเนินการ และการประสาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และแนวทางป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกินค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ประชาชน ผู้รับผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น กลุ่มที่ 2 ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หมายรวมถึง นายกหรือรองนายกหรือปลัดเทศบาลหรือหัวหน้าสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมหรือหัวหน้ารักษาความสะอาด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อทราบผลการจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การดำเนินการ จากการศึกษากลุ่มประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการการแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM2.5 มีความพร้อม และให้ความตระหนักความสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.77) ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกับกลุ่ม (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มีความคิดด้านการดำเนินการ พบว่า การแก้ไขปัญหาให้เกิดประสิทธิผลองค์กรต้องมีความคล่องตัวในด้านงบประมาณ ด้านบริหาร และด้านบุคลากร ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่รอการสั่งการส่วนกลาง อาจส่งผลกระทบหรือความเสียหายที่สะสมในระยะยาว โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.47) แสดงให้เห็นว่าการจะ

ดำเนินการแก้ไขปัญหา PM 2.5 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การหมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามตรวจสอบผลงานการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่น นั้น

2. การส่งเสริม จากการศึกษากลุ่มประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การดำเนินการการแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 มีการส่งเสริมสร้างจิตสำนึกและตระหนักแก่ประชาชนเพื่อ ช่วยการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมในระยะสั้น และระยะยาว โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.28) ซึ่งมีสอดคล้องความคิดเห็นกลุ่ม (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ความคิด ส่วนใหญ่ให้ ความสำคัญการส่งเสริมให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อเป็นเครือข่ายร่วมกันวางแผนแนวทางแก้ไข และป้องกัน ปัญหา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.50) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญจนพร สุกสดี (2554 : 64) ที่พบว่าหนึ่งในวิธีการ แก้ไขปัญหาหมอกควัน ที่ปกคลุมในจังหวัดเชียงใหม่คือการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา โดยการส่งเสริม ประชาชนให้มีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และการปรับบทบาทของ ภาครัฐให้เป็นผู้สนับสนุนทั้งในแง่ของความรู้และงบประมาณและซึ่งสอดคล้องวิจัยของรสสุคนธ์ วงศ์แสนคำ (2550 : 38) ที่พบว่าความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมจะเป็นจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม เมื่อเกิด ปัญหาหรือพบเห็นเรื่องที่เรารู้จักจะดึงจิตสำนึกออกมาให้มองเห็นภาพได้อย่างชัดเจน ซึ่งจิตสำนึกที่ฝังลึก และถูกต้องจะไม่เปลี่ยนแปลง มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้เรื่องสิ่งแวดล้อม

3. การประสาน ประชาชนส่วนใหญ่มองเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มีการดำเนินงานร่วมกัน ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.17) ซึ่งมีสอดคล้องความคิดเห็นกลุ่ม (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่ เกี่ยวข้อง คิดส่วนใหญ่ให้ ความสำคัญมองเห็นว่า บทบาทการประสานงานระหว่างส่วนราชการอื่น ๆ หรือ องค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ตลอดจนประสานการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างท้องถิ่นในเขตจังหวัด ในลักษณะของการร่วมคิดร่วมรับผลประโยชน์ โดยไม่ให้เกิดการสนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของหรือการ ดำเนินการแทน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.44)

4. การสนับสนุน จากการศึกษากลุ่มประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดำเนินการการแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ประชาชนส่วนใหญ่มองเห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯ มีการสนับสนุนงบประมาณให้แก่ชุมชนหรือหมู่บ้านกรณีเกิดปัญหาเร่งด่วน และหากไม่ดำเนินการจะ ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประชาชนในชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.21)

ซึ่งมีสอดคล้องความคิดเห็นกลุ่ม (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ความคิดเห็นส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมองเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้สนับสนุนงบประมาณให้แก่ภาคเอกชน หรือ ชุมชน เฉพาะกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากเป็นงานที่ต้องใช้เทคนิควิชาการสูง ความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญเฉพาะ สามารถดำเนินการได้ดีกว่าภาครัฐและการสนับสนุนนั้นก่อให้เกิดเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.54) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉกาจ ลอยทอง (2552 : 65) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องเครือข่ายกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลในประเทศไทย โดยพบว่า เครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับส่วนราชการ และระหว่างเทศบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ จะช่วยให้มีการดำเนินการกิจการที่ต้องใช้องค์ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของส่วนราชการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพด้านการบริหารจัดการของเทศบาลในการแก้ไขปัญหาสาธารณะร่วมกัน และเป็นการประหยัดงบประมาณ และสร้างความคุ้มค่าในการดำเนินการ ซึ่งข้อค้นพบทำให้เห็นว่า ความสัมพันธ์แบบเครือข่ายได้ช่วยให้เทศบาลก้าวข้ามข้อจำกัดในด้านขนาด จำนวนบุคลากร ศักยภาพบุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือ รวมไปถึงในด้านงบประมาณ เพื่อจัดการกับภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และสำหรับประเด็นเครือข่ายด้านปฏิสัมพันธ์ภายในเครือข่าย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ อธิบายให้เห็นถึงการบริหารจัดการ และป้องกันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น บริหารจัดการบทบาทภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกออก ได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การดำเนินการ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญตระหนักความสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนงานหรือนโยบายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผลงานการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นนั้น

2. การส่งเสริม ผู้บริหารควรให้การส่งเสริมสร้างจิตสำนึกและตระหนักแก่ประชาชนเพื่อช่วยการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมในระยะสั้น และระยะยาว ให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อเป็นเครือข่ายร่วมกันวางแผนทางแก้ไข และป้องกันปัญหา และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

3. การประสาน ผู้บริหารควรมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ หรือองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ตลอดจนประสานการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างท้องถิ่นในเขตจังหวัด ร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกันแก้ไขปัญหาให้บรรลุผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

4. การสนับสนุน ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนงบประมาณให้แก่ชุมชนหรือหมู่บ้าน กรณีเกิดปัญหาเร่งด่วน และหากไม่ดำเนินการจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประชาชนในชุมชนหรือหมู่บ้าน และ

ปรับปรุงแบบแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับประชาชนโดยตรง โดยเฉพาะด้านการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ประชาชน

5. ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารงาน ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ตั้งใจทำงานแก้ไขปัญหาดำเนินการและวัตถุประสงค์การดำเนินงานที่ตั้งไว้ เพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2561). *สถานการณ์และการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงของประเทศไทย ปี 2561*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2562). *สถานการณ์มลพิษทางอากาศของประเทศไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 26 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา: <http://www.iie.or.th/iie2016/images/postdoc/files/2.%20สถานการณ์มลพิษทางอากาศ.pdf>*
- ฉกาจ ลอยทอง . (2552). *เครือข่ายกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธัญจนพร สุขสด, (2554) *การวิเคราะห์วาทกรรมกรณีปัญหาหมอกควันปกคลุมจังหวัดเชียงใหม่ของกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบและการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนท้องถิ่น*. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รสสุคนธ์ วงศ์แสนคำ. (2550). *การจัดการมลพิษทางอากาศของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่